

PROTESTANTSE GEMEENTE ELST

Poëzieviering met werk van dichteres Lieke Marsman
28 september 2025

‘De onttovering van het leven’

We dachten
dat liefde
het belangrijkste
in het leven was, blijkt
dat in leven blijven
het belangrijkste
in het leven is.

Egon Schiele (1890-1918): De dood en het meisje, 1915

Voorganger: Ds. Jeroen Jeroense
m.m.v.: G-Noot o.l.v. IJsbrand ter Haar
Piano: Remco Wijnands
Sopraan-saxofoon: Dennis Janssen
Orgel: Dirk Luijmes
Uitleg: Aukje Spoelstra

VOORBREIDING

Muziek – Welkom - Stilte

Psalm 121 : 1,2, 3 en 4 (uit: De Nieuwe Psalmbereijning)

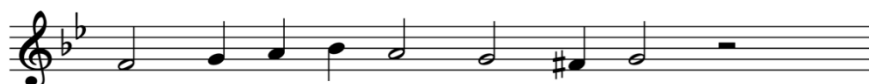
1. Mijn o - gen kij - ken naar om-hoog.

Ik zie de ber - gen staan,

daar komt mijn hulp van - daan,

daar houdt de Heer mij in het oog;

Hij maak-te en be-waar - de

de he - mel en de aar - de.

2. Hij laat je voeten veilig gaan.

Als jij obstakels ziet:

Je helper sluimert niet.

Hij slaapt niet, nee, Hij kijkt je aan

en laat zijn steun ervaren.

Hij zal zijn volk bewaren.

3. De Heer zal steeds je helper zijn;

zijn schaduw, zo dichtbij,

blijft aan je rechterzij.

De zon en maan doen je geen pijn.

De Heer zal alle dagen

en in de nacht jou dragen.

4. De Heer bewaart je voor het kwaad.

Je ziel, je leven zal

bewaard zijn, overal.

Waar je ook komt of waar je gaat –

voor nu en na dit leven

zal Hij bescherming geven.

Groet

v: De Eeuwige zal bij u zijn

a: De Eeuwige zal u bewaren

Bemoediging

v: Onze hulp is in de Naam van de Eeuwige

a: Die hemel en aarde gemaakt heeft

Drempelgebed

v: God,

als mensen onderweg door het leven

verlangen we naar aandacht en erkenning.

Hopen we ons leven betekenis geven.

a: Waai met Uw adem door heel ons bestaan.

v: God,

als mensen onderweg door het leven

hopen we onze naam te vinden.

Verwachten we dat U ons tot leven roept.

a: Waai met uw adem door heel ons bestaan.

v: God,

als mensen onderweg door het leven

bidden we dat ons zoeken Oen mag worden.

Geloven we dat U spreekt in de stilte.

**a: Beziel ons bestaan omring ons met Uw Geestkracht,
amen.**

Kyrië

'Wat als het ongrijpbaar is omdat het niet bestaat?

Wat als er tussen de regels door

alleen een peilloze leegte ligt, een stilte

waarin ik probeerde een gedachte te formuleren'

Lied 301a

Ky - ri - e e - le - - i - son.
Chris - te e - le - - i - son.
Ky - ri - e e - le - - i - son.

Glorialied 303 1, 2 en 3

1 Zon-ne en maan, wa-ter en wind,
de bloem en het kind schiep on-ze God.
He-mel en aard' heeft hij ge-maakt.
Sche-per, wij wil-len U dan - ken.
Sche-per, wij dan-ken U.
Sche-per, wij prij-zen U.
Sche-per, wij zin-gen uw hei-li-ge naam.

2. Jezus, Gods Zoon, leefde en stierf
voor allen, voor ons. Hij leeft vandaag
hier onder ons, hier onder ons.
Jezus, wij willen U danken.
Jezus, wij danken U.
Jezus, wij prijzen U.
Jezus, wij zingen uw heilige naam.

3. Geest die ons troost, levend nabij,
genezing en vuur. Adem van God,
kracht onderweg dag in dag uit.
Trooster, wij willen U danken
Trooster, wij danken U.
Trooster, wij prijzen U.
Trooster, wij zingen uw heilige naam.

HET WOORD

Poëzie voor kinderen

Lied 'De vogels in de bomen'

1-De vogels in de bomen
Zingen hun lied
De vogels in de bomen
Verzwijgen U niet.
Zij stijgen de hemel
een eind tegemoet
En brengen in beurtzang
hun Schepper een groet

2-De engelen daarboven,
Zij zingen steeds door.
De engelen daarboven,
Zij zingen ons voor.
Zij loven de Heer
Wij zingen hen na:
Het ere zij God
In de gloria

3-De mensen op aarde,
zij krijgen pas stem,
wanneer zij weer gaan zingen
ter ere van Hem,
die steeds met Zijn liefde
het leven bekroont,
en die op het lied
van Zijn kinderen woont.

Kinderen gaan naar de eigen Ruimte

Aukje Spoelstra: 'Lieke Marsman een introductie in haar poëzie en denken'

Groot: Lied 824 1 t/m 5

1-Vroeg ik mijn denken
of God wel bestond-
kreeg ik tot antwoord
alleen een niet weten.

2-Vroeg ik mijn voeten
zo lang al op pad-
wisten zij enkel
van kuilen en stenen.

3-Vroeg ik mijn handen:
wat is er rondom-
wisten zij enkel
van grijpen in leegte.

4-Vroeg ik mijn ogen,
op wacht aan de deur-
wisten zij enkel:
het licht is geweken.

5-Vroeg ik mijn oren:-
eindelijk gehoor-
weet ik verwonderd:
daar is Hij, hoor: spreken.

Lieke Marsman

En God, want waarom zou ik die hier niet aanroepen als niemand zeker weet of Hij bestaat, ik hoop met alles wat er in mij leeft, dat van over een afstand van miljoenen lichtjaren liever vandaag dan morgen een fluorescerend roze ruimteschip midden in ons kikkerlandje neerstrijkt met daarin een leger marsmannetjes – what's in a name - dat natuurlijk niet onze voormalige Dichter des Vaderlands zal kapen, maar haar terstond met zijn buitenaardse kracht geneest en ook van die gruwelijke pijn en misselijkheid verlost, opdat zij boeken blijft schrijven die wij kunnen lezen.
(uit: *Op een andere planeet*)

Gnoot: Europa, 2022 – Lieke Marsman

Angst zonder gedachten, de geest
loopt als een pakezel
de verschroeide aarde op – niets
valt er te overpeinzen nu.
Voldongen feiten om ons heen.
Hoop is als een alchemist: de dichtste steen
ontzegelt het. Als uit een ei: klein
verenpakketje, bebloed nog, onooglijk.
Het eerste verzet wordt het luidste protest.
Er is een nieuwe wereld mogelijk.

Muziek: Dirk Luijmes

Eerste Testament - Job 19: 23-27

23 O, mochten mijn woorden worden opgeschreven,
vastgelegd in een inscriptie,
24 met een ijzeren stift gegrift, met lood gevuld,
voor altijd in de rotsen uitgehouwen!
25 Ik weet: mijn redder leeft,
en hij zal ten slotte hier op aarde ingrijpen.
26 Hoezeer mijn huid ook is geschonden,
toch zal ik in dit lichaam God aanschouwen.
27 Ik zal hem aanschouwen,
ik zal hem met eigen ogen zien, ik, geen ander,
heel mijn binnenste smacht van verlangen.

Gnoot: Tussen de Tijd

Tussen de tijd in woorden en gebroken zinnen
klinkt zacht in mij aanhoudend door mijn botten heen
tot in het diepste ruggenmerg en daar nog boven

een zin van ragfijn draad omspoeld
ik zal er zijn

Op zilte toon is deze naam vanuit mijn binnen
verwarmd, omhuld, gekoesterd en door mij bevraagd,
dan weer ontkend, als was het allemaal gelogen
aan het geweten weer ontsnapt
los, vogelvrij

Dan zie ik jou in flarden en in volle zinnen
diep koningsblauw daar in de verte bij de einder
lopend op blote voeten en door water,

zo zoek ik mij een weg naar jou
ik zal er zijn

Tekst: Jannet Delver

Muziek: Tom Löwenthal

‘De onttovering van het leven’: Compositie in woord en muziek

Gedicht De onttovering van de wereld - Lieke Marsman

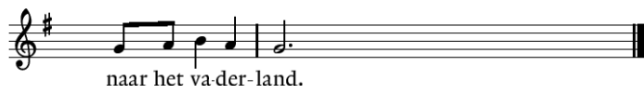
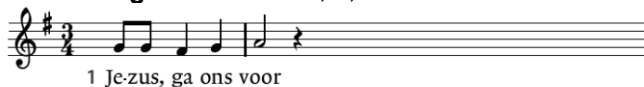
regen en ruzie
maar we worden beschermd
door de plastic blokken
van de McDonald’s speelplaats
in mijn broekzak heb ik
mijn meest kostbare bezit
tot nu toe: een miniatuur Katrien Duck
die uit een roze doosje springt
zodra je het opent.

twintig jaar later raak ik verstrikt
in de wachtwoorden
en patiëntnummers
die ik nodig heb
om toegang te krijgen tot mijzelf
en ik voel mij onttoverd
er is niets magisch aan dit leven
waarin een balie een schavot is
waarin de snelle achteruitgang
aan het eind een angst is
‘Ze voelde zich goed. Toen was ze dood.’
als een nieuw fleece trui die een keer gewassen werd

zeg me dat de mensheid
 haar geloof verliest en ik antwoord
 we waren altijd al achterdochtig
 we knepen alleen nog een oogje dicht
 hadden in een ver verleden ergens gelezen:

het is beter met één oog
 het eeuwige leven binnen te gaan
 dan met twee ogen

Samenzang van lied 835 1, 2, 3 en 4

2. Valt de weg ons lang, zijn wij klein en bang, sterk ons, Heer, om zonder klagen achter U ons kruis te dragen. Waar Gij voor ons trad, is het rechte pad.	3. Krimpt ons angstig hart onder eigen smart, moet het met de ander lijden, Jezus, geef ons kracht tot beide. Wees Gij zelf het licht dat ons troost en richt.
4. In de woestenij, Heer, blijf ons nabij met uw troost en met uw zegen tot aan 't eind van onze wegen. Leid ons op uw tijd in uw heerlijkheid.	

Overweging: 'de onttovering van het leven'

G-Noot: Is het mijn sterfdag – Lieke Marsman

Is het mijn sterfdag?
De lucht is stil, als lucht op een kalender
Is het mijn sterfdag?
Vergeet klokken die luiden
De lucht is stil, als lucht
Is het mijn sterfdag?
Vergeet engelen, en psalmen
Ik wil het vanille van een oud boek
Ik wil een koud flesje bier
En ik wil jou, nog één keer
Vergeet vogels die zingen
Ik wil mijn hond horen drinken.

Muziek: IJsbrand ter Haar

GAVEN en GEBEDEN

Uitleg collecte

Gebeden -

Stil gebed

Gezongen Onze Vader

On-ze Va - der in de he - mel, laat uw naam ge - hei - ligd
wor - den, laat uw ko - nin - krijk ko - men, laat uw
wil ge - daan wor - den op aar - de zo - als in de
he - mel. Geef ons van - daag het brood dat wij

no - dig heb - ben. Ver-geef ons on - ze schul-den
 zo - als ook wij ver-ge-ven wie ons ietsschul-dig is.
 En breng ons niet in be - proe - ving maar
 red ons van het kwaad. Want aan U be -
 hoort het ko-ningschap, de macht en de ma - jes - teit in
 eeu - wig - heid. A - men, a - men, a - men.

Slotlied 713 1 koor, 2, 4 en 5 allen

1 Wij moe-ten Go - de zin - gen
 hal - le - lu - ja,
 om al - le goe - de din - gen
 hal - le - lu - ja,

2. Hij schenkt de levensadem,
Hij geeft de levensgeest,
in schande en in shade
is Hij nabij geweest,
aan alwie Hem aanbaden,
aan ieder die Hem vreest,
komt Hij, de Heer, te stade,
de minsten allermeest.

4. De lier hing aan de wilgen,
misericordia,
God zal ons niet verdelgen,
aan God zij gloria.
Zijn woord zal ons genezen,
halleluja,
zoals het was voor dezen
in Galilea.

5. Wij moeten Gode zingen
halleluja,
de Heer van alle dingen
die leeft in gloria,
met alle stervelingen,
niets komt zijn eer te na,
wij moeten Gode zingen
halleluja.

Zegen

V:

De Eeuwige zij voor je
om je de juiste weg te wijzen.

De Eeuwige zij achter je

om je in de armen te sluiten
en te beschermen tegen gevaar.

De Eeuwige zij onder je
om je op te vangen
wanneer je dreigt te vallen.

De Eeuwige zij in je
om je te troosten
wanneer je verdriet hebt.

De Eeuwige omgeve je
als een beschermende muur
wanneer anderen over je heen vallen.

De Eeuwige zij boven je
om je te zegenen.

Zo zegene God je, vandaag, morgen
en tot in eeuwigheid.

g: AMEN, AMEN, AMEN